

het laatste geschrift van Pater W a s m a n n, waarin hij nog eens de onderwerpen, die hem zijn geheele leven bezighielden, in korte, overzichtelijke wijze de revue laat passeeren. In vele hoofdstukken worden de vraagstukken, die zich bij de biologie der mieren, der termieten en hunne gasten voordoen, systematisch achter elkaar behandeld. De hoofdstukken over de gasten zijn wat kort uitgevallen; waarschijnlijk zou dit gedeelte meer uitgebreid zijn geworden, als hem nog eenige levenstijd ware gegund.

Daar de auteur het onderwerp door zijne lange studiën geheel beheerschte, gelukte het hem alle punten helder en kort uiteen te zetten. De talrijke illustraties op uitstekend papier helpen daarbij het geschrevene duidelijker te maken. Vele dier illustraties, zoo niet de meeste, zijn origineelen van W a s m a n n zelf.

Het geheel wordt voorafgegaan door eene biographie door Pater S c h m i t z, den beheerder van W a s m a n n's entomologische nalatenschap. Naast veel, wat den lezers van ons Tijdschrift reeds uit de daarin verschenen biographie bekend is, vindt men nog weer nieuwe trekjes uit het werkzame leven van ons gestorven eerelid. Voor de bibliographie wordt trouwens naar dit andere geschrift verwezen. In de rij der „Beiträge zur Kenntnis der Myrmeko- und Termitophylinen”, is het onderhavige werk No. 289.

Aangenaam stemt het dezen keer eens een Duitsch boek te kunnen aankondigen, dat niet alleen zijn geld ten volle waard is, maar zelfs goedkoop genoemd mag worden; daarbij is alles even goed verzorgd. Dank zij de goede zorgen van Pater S c h m i t z is ook een exemplaar in de bibliotheek der Ned. Ent. Vereeniging voorhanden. Ik vermoed echter, dat vele leden er op gesteld zullen zijn een eigen exemplaar in hunne boekenkast te zien prijken.

D. MAC GILLAVRY.

Amsterdam, 23 Maart 1934.

Bibliographische bijdrage. VI.

(Oudere Cubaansche Entomologische Literatuur).

I.

Bij het bijeenbrengen van de entomologische literatuur over Cuba bleek het mij, dat van de moeilijk verkrijgbare oudere literatuur, voornamelijk de werken van R a m o n d e l a S a g r a, P o e y en G u n d l a c h betreffende, die van de twee eerstgenoemde auteurs wel in ons land te vinden zijn.

De werken van G u n d l a c h, J.: „Contribuciones a la Entomologia Cubana” en „Fauna Puerto-Riqueno”, heb ik nog niet kunnen opsporen. Alleen den herdruk van zijn „Orthoptera” bezit ik zelf.

Van Ramon de la Sagra ken ik niet de oorspronkelijke „Historia fisica, politica y natural de la Isla de Cuba”. Van deze Spaansche uitgave, waarvan de Secunda Parte, Vol. 7, die de Insecten bevat, in 1856 verscheen, kwam in 1857 eene Fransche uitgave uit. Deze laatste uitgave is in de bibliotheek van de Ned. Ent. Ver. aanwezig.

Wat Felipe Poey betreft, lang heb ik gezocht naar zijne „Memorias sobre la Historia natural de la Isla de Cuba”, tot ik ze eindelijk in de bibliotheek van het Museum van Natuurlijke Historie te Leiden ontdekte, waaruit ik ze welwillend te leen kreeg. Door de raadpleging ervan bleek het mij, dat er een nog nergens aangegeven lepidopterologisch werk van genoemden schrijver bestaat. Daar bovendien de inhoud der entomologische artikelen door Hagen incompleet en door Horn-Schenkling niet opgegeven is, geef ik, na eene korte bibliographische opsomming der werken van Poey, zooals ze mij nu bekend zijn, een overzicht van den entomologischen inhoud der Memorias, daar er nog onverwachte complicaties in verborgen zitten.

Tevens vermeld ik, in welke bibliotheken de werken aanwezig zijn, voor zoover ik ze kon opsporen. Deze lijst gaat slechts tot en met 1862. Ook na dien datum heeft Poey entomologisch werk geleverd; zoo vind ik eene opgaaf over Termieten van Cuba, verschenen in de „Memorias de la Sociedad Cubana de Historia Natural”, Vol. II, § 2 en 3, p. 88 (cf. E. Hegh, Les Termites, 1922, p. 63, noot).

II.

Poey, Phelipe (of Felipe). 26/V/1799—28/1/1891.
In de Ann. Soc. Ent. Fr., I, 1832, p. 316 staat:

„M. Poey, parti récemment pour l'île de Cuba, où il compte explorer toutes les branches de l'histoire naturelle, vient d'arriver heureusement à la Havane.”

1. Description de l'*Argynnis moneta*. Guérin Mag. Zool.; II. 1832. No. 11. 1 Tab. col. [Guérin Mag. in Bibl. Ned. Ent. Ver.]
2. Observations sur le crin des Lépidoptères de la tribu des Crépusculaires et des Nocturnes. Ann. Soc. Ent. Fr.; I. 1832: pp. 91—94; 441. [Ann. Soc. Ent. Fr. in Bibl. N.E.V.]
3. Centurie de Lépidoptères de l'île de Cuba. Paris 1832—33. 20 col. Tab.; 50 p. Tekst. (Slechts 2 Decaden zijn verschenen). [Bibl. N.E.V.]
4. Catálogo metódico y descriptivo de las mariposas de la isla de Cuba. Mem. de la Real Soc. Econ. de la Habana. 1846: p. 174, 233, 297, 383; 1847: p. 1, 121, 175. (Deze opgaaf vond ik in de Memorias, waar hij eene aanvulling van dit werk en van het vorige geeft. Zie verder.). [Tot nu toe niet in Nederl. gevonden.]

5. Memorias sobre la Historia natural de la Isla de Cuba, acompañadas de Sumarios latinos y extractos en frances. Habana. I. 1851(—1854) ; II. 1856—1858 (recte 1858—1861). (De juiste tijd van verschijning wordt van de verschillende partes achter in elk deel aangegeven. Zie verder.) [Bibl. Mus. Nat. Hist. Leiden.]
6. Note sur la Trigone fulvipède. Revue de Zool. Guérin (2e. Série). VII. 1855. pp. 187—189. [Rev. Zool. Guér. aanwezig in Bibl. N.E.V.]
I d e m : Spaansch, in Memorias Tom. II, Mem. XLIV, p. 72—73, Oct. 1857.

III. Entomologische inhoud der Memorias.

- Tomo I.** 1851. (recte 1851—1854). pp. 1—463 ; Tab. 1—34 (Tab. 17 is verkeerdelijk ook Tab. 20 genoemd.). Memorias I—XXXVIII Apendice.
N. B. Zoowel voor dit deel als voor het volgende is het zaak de talrijke correcties aan het eind niet over het hoofd te zien!
- Mem. XI. Historia de la Abeja de la tierra, *Trigona fulvipes* Guérin. pp. 122—176, Tab. 6. Oct. 1852.
i b i d e m : Apendice No. 10, pp. 441—442. Jan. 1854. (Zie ook : Tab. 14 en Tab. 22, figs. 3—6). Voor aanvulling Tom. II, Mem. XLIV, Oct. 1857.
- Mem. XIII. Sistema alario de los Insectos, ó nomenclatura de las nervuras y células. pp. 180—194. Tab. 19, 20, 21, 22 (hiervan alleen fig. 5—16. *Cicada*). Oct. 1852.
- Mem. XIV. Centuria de Lepidópteros y Catálogo de las mariposas de la isla de Cuba. pp. 194—201. Oct. 1852. In de Apendice nog twee aanvullingen, nl. :
No. 11. *Papilio caiguanabus* Poey. pp. 442, Tab. 15, fig. 1—4, Jun. 1854.
No. 14. *Nathalis Felicia* Poey. pp. 443—444, Tab. 18, fig. 18—21, Jun. 1854. (Zie ook in Tom. II, Mem. LIII, Apendice. p. 417).
Dit zijn aanvullingen en verbeteringen op de publicaties No. 3 en 4 van Poey.
- Mem. XVIII. El Anobio de las bibliotecas, insecto destructor. pp. 228—235, Tab. 22, Fig. 7—14 ; 17—21. (niet fig. 7—19!). Mayo 1853.
i b i d e m : Apendice No. 9. *Anobium bibliothecarum*. pp. 441 en 451. Jun. 1854. (Zie ook in Tom. II, Mem. LIII, Apendice. p. 417).
- Mem. XIX. El Jeyen, *Oecacta furens* Poey, Insecto Diptero, furibondo habitador de playas. pp. 236—243, Tab. 27. Mayo 1853.
- Mem. XX. Tériades cubanas, género de mariposas diurnas.

pp. 243—255, Tab. 18 en 24. Mayo de 1853.

In de A p e n d i c e twee toevoegingen :

No. 12. *Terias Fornsi* P o e y, p. 443. Op p. 450
aanwijzingen van plaats in het systeem. Fransche
vertaling. p. 451—452. Jun. 1854.

No. 13 *Callidryas (Terias) Lyside* G o d. p. 442—
443. Tab. 15, fig. 5—7. Jun. 1854.

Mem. XXIII. Régimen alimenticio, sirviendo de base à la
nomenclatura de los insectos. pp. 270—273. Mayo
de 1853.

Mem. XXV. Conspectus familiarum Coleopterorum, ó Aspec-
to de las familias de los Insectos Coleópteros. pp.
302—337. Mayo de 1853. (Aanvulling en correc-
ties Mem. Tom. II. Mem. LIII. Apendice pp.
416—417. Jun. 1861).

Mem. XXXVIII. Apuntes sobre la Fauna de la isla de Pinos.
pp. 424—431. Jun. 1854.

(Op p. 427 noemt hij de insecten, waarvan eenige
Lepidoptera met name).

A p e n d i c e. Nos. 9, 10, 11, 12, 13, 14, pp. 441—444. Jun.
1854, zijn reeds ter plaatse, waar zij bij behooren,
vermeld.

A p e n d i c e No. 39, p. 449 :

F e c h a de las publicaciones. Pag. 1—40. tab.
1—8 en Noviembre de 1851. Pag. 40—120, tab. 9—14 en Abril
de 1852. Pag. 121—200, tab. 15—22, en Octubre 1852. Pag.
201—280, tab. 23—30, en Mayo de 1853. Pag. 281—453, tab.
31—44, en Junio de 1854.

E r r a t a s pp. 460—463.

Curiositeitshalve haal ik nog uit de Apendice aan : No. 14
(recte 15) p. 444 : Lepidópteros. Pag. 91 y 96 hablo de la
ciudad de Viena en Suiza como patria de los autores de un
Catálogo, célebre ; pero creo que debe ser Viena de Austria.

In het overigens niet entomologische stuk (Mem. VIII) ci-
teert hij even de zgn. „Wiener Verzeichniss” met de hier her-
stelde geographische vergissing.

Tomo II. 1856—1858 (recte 1858—1861). pp. 1—442. Tab.
I—XIX.

Memorias XXXX—LII + Memoria LIII = Apen-
dice.

Mem. XLIV. Apéndice sobre la Abeja de la tierra. pp. 72—
73, Oct. 1857. (Dit is de Spaansche vertaling van
het sub 6 bovenvermelde opus van Poey in de
Rev. Zool.).

Mem. XLVI. La Avispa de la Jia. pp. 78—86. Oct. 1858.
A d d e n d a p. 427. Jun. de 1861.

De inhoud wordt voldoende gekenmerkt door het
op p. 86 voorkomende S o m m a i r e :

„Il est question dans ce Mémoire d'un appendice fungiforme qui se développe sur le cadavre du *Polistes Americanus*, que le vulgaire nomme la Guêpe de la Jia, parce qu'il croit qu'elle donne naissance à l'arbre nommé Jia dans le pays”.

Mem. LIII (Apendice). Hiervan zijn alleen van belang pp. 416—417 en 427, reeds gedeeltelijk bij de betreffende artikels vermeld. De rest haal ik hier aan: Jun. 1861.

p. 417. „*Nymphalis Sida*. La *N. cadma* no debe figurar en la synonymia de *Sida*”.

„*Nathalis Felicia*. Dedico esta especie à la senorita Auber”.

„*Terias Sulphurina*. Tom. I, lam. 18 f. 1. El bordado negro de las alas inferiores debe ser más continuado”.

A p e n d i c e addendum: p. 427.

F e c h a s. La 1a entrega de este tomo, pag. 1—96, lam. 1—9, salió à luz en Octubre de 1858; la 2a, pp. 97—336, lam. 10, 11, 12, 14, en Julio de 1860; la 3a, pp. 337—(442), lam. 13, 15-19, en Junio de 1861.

E r r a t a s pp. 441—442.

Amsterdam, 21 Maart 1934.

D. MAC GILLAVRY.

Preliminary note on Dutch Psychodidae.

Our knowledge of European Psychodidae still being rather incomplete, I thought it might be of some interest to give a short report of my recent revision of some collections of Dutch representatives of this particular family of Diptera. By far the most important of these collections was that of Prof. Dr. J. C. H. de Meijere, who, as will be generally known, in some forty years of collecting has brought together an enormous collection of Dutch Diptera. Not being, however, himself a specialist on Psychodidae, he sent about 1920 the whole of his material to Tonnoir. On Tonnoir's determinations are based the 3rd and 4th supplements to the „Nieuwe naamlijst van Nederlandsche Diptera”. Since then a rather large material of unidentified Psychodidae had accumulated, in which I have been able to find six species new to the Dutch fauna. Except Prof. de Meijere's collection I was kindly allowed to examine those of „'s Rijks Museum van Natuurlijke Historie” at Leiden and the museum of the „Natuurhistorisch Genootschap in Limburg” at Maastricht, the latter being chiefly brought together by Dr. H. Schmitz S. J. and father Kleine S. J.. None of these collections, however, contained species not represented in that of Prof. de Meijere.